

ناباب و دنیا باب

گفتارهای ناباب در تعلیم و تربیت قایاب

عبدالعظیم کوری

سخن آخرین

با همه شای‌ها - ظرافت‌هایش، شیرین‌ترین کار عالم «تربیت» است و مهم‌ترین بستر تربیت «خانواده». خانواده اگر «خانواده» باشد، تربیت شیرین می‌شود و طبیعی. همان‌طور که ما نفس می‌کشیم، در خانواده هم تربیت می‌شویم؛ بی‌آنکه به آن فکر کنیم. این چه می‌شود.

مرکز «احیاء اندیشه و سیره علما» در عه‌ای است مردم‌نهاد و خدمتگزار در کارهای خیر. تمرکز این مرکز بر تربیت و تعلیم است، آن‌هم با رویکرد اسلامی و عقلانی و با محوریت زیربنایی‌ترین نهاد تربیت یعنی خانواده.

وجه همت ما مهارت‌آموزی به خانواده‌هاست و هدیه حکمت ما استفاده هوشمندانه از ابزارهای حمایتی؛ از این رو طرح «مهرستان» پایه‌ریزی کردیم تا در پیمودن این مسیر مقدس، بتوانیم منظم و هدفمند و برنامه‌دار باشو. برویم. «مهرستان» فقط مخفف «محصولات هنری رسانه‌ای» نیست، بلکه اسم مکانی است برای آموختن مهرورزی در خانه و گرمابخشی به کانون خانواده.

ابزار ما در این راه پرفراز و بی‌نشیب چیست؟ از بین همه راه‌های ممکن، با «یار

مهربان» به یاری خانواده‌ها آمده‌ایم؛ با همان آشنای پرسخاوتی که صدها نسل بشر را معلم وار پرورده و فروتنانه با ذهن و ضمیرشان درهم تنیده است.

بله، با کتاب آمده‌ایم و بر این باوریم که با همه تنوع ابزارهای دیجیتال و گرایش جنون‌آمیز انسان امروز به آن‌ها، هیچ چیز جای کتاب را نمی‌گیرد! اثبات ساده این مدعا را در رشد کتاب‌های کاغذی، در همین سال‌ها و حتی در کشورهای صنعتی، می‌توان سراغ گرفت. خوشبختانه این یار مهربان، هنوز هم به آدم‌ها وفادار مانده و همچنان کثرت سرشاری به شمار می‌رود که پاسخ‌گوی نیازهای رنگارنگ مخاطبانش است. همان‌که مدتی است با این یار مهربان نامهربانی می‌کنیم!

به دنبال کار خیر می‌باشیم که ای بوده‌ایم که حضورمان را در این عرصه معنا ببخشد و جریانی پویا و جاری را به جای گذارد. سرانجام صدها نفر ساعت پایش و پویش، به معماری طرح خانواده، محله «مهرستان» انجامید که یکی از میوه‌هایش اکنون در دستان شماست.

با وسواسی خاص، اصول کیفی کار را رعایت کردیم تا شاخص ارزیابی باشند و بازتاب دغدغه‌مندی ما:

۱. تلاش فعالان این طرح و همه تولیدات آن، تمام وقت و تمام قد، در خدمت خانواده‌هاست و تمام آثار مکتوب بر محور نیازهای اعضای خانواده شکل می‌گیرد.

۲. گام‌های اجرایی را کاملاً علمی و منطقی طراحی کرده‌ایم تا از پشتوانه‌های محکم بهره‌مند باشد؛ برای نمونه، نرم‌افزار قدرتمند و جامع مدیریت سیستمی

را در مسیر تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیران و آماده‌سازی آثار، به‌کار گرفته‌ایم.

۳. آثاری باید تولید و ترویج شوند که حقیقتاً مورد نیاز باشند و نوآورانه و مشکل‌گشایانه به طرح مسائل بپردازند؛ از این رو، هم به درون‌مایه‌هایی عالمانه و فنی برآمده از آموزه‌های دین اسلام توجه داریم و هم به قالب‌هایی شیوا و جذاب در افعال آن‌ها. انتظارمان تا بدان حد است که معادل و مشابهی برای آن آثار، بر اساس برچهره انتخاب شده، برای انسان عصر حاضر به‌ویژه نسل جوان وجود نداشته باشد. در این راستا و برای دستیابی به گنجینه اطلاعات جامع در این موضوع، طرح «اطلس سواد خانواده» در دست تدوین است.

۴. فارغ از شهرت اسامی افراد و نویسندگانی دعوت به همکاری کردیم که نه تنها از استانداردهای تعریف شده در طرح برخوردار باشند، بلکه توصیه‌های نکته‌سنجانه و موشکافانه دربارهٔ طرح مد نظر را در انبان دانش و تجربهٔ خویش انباشته باشند؛ البته از قلم جوان‌ترهای خوش‌آهنگ نیز غافل نماندیم.

۵. غنای زیربنا و کیفیت روبنای «مهرستان» چنان افتخار ما بود که متخصصان ممتاز در حوزه‌های مختلف را در زنجیرهٔ تولید مشارکت دهیم. بهره‌مندی از اطلاعات طرح جامع اطلس خانواده و هیئت علمی بصیر برای انتخاب موضوع و نویسندگان، ارزیابان کاربرد و انتخاب افراد زیادی از میان جامعهٔ مخاطب هر یک از کتاب‌ها برای ارزیابی آثار رسیده براساس شاخص‌های تعیین شده، هنرمندان طبع‌شناس برای یافتن نام کتاب‌ها، ویراستاران فعال‌ترین نهاد ویرایشی ایران، طراحان و صفحه‌آرهای خوش‌قریحه، نمونه‌خوانی چندباره

آثار به منظور اصلاح ایرادهای احتمالی در مراحل پایانی، نیروهای متخصص در صنعت چاپ، چاپخانه‌های کارگشته و مجهز، فعالان حرفه‌ای در تبلیغ و اطلاع‌رسانی و مدیریت فروش، متفکران دلسوز برای انگیزه‌آفرینی و امکان‌سازی برای مطالعه کتاب و....

۶. گوشه‌چشمی هم داریم به میراث مکتوب گران‌بهای گذشتگان با موضوع خانواده، نگره بازآفرینی و بازنویسی آن‌ها متناسب با نیازها و اقتضائات انسان معاصر، تأثیر و یادشان و خوشه‌چینی از خرمن معرفتشان، ذائقه مشتاقان را بر حلاوت کتاب...

۷. درست است به این طرح برای امکان تداوم بلندمدتش، باید از نظر منابع مالی مستقل و خودگردان باشی، اما پشتوانه خیراندیشانی که چراغ این راه را روشن کرده‌اند، کاملاً غیبت‌خا خواهد ماند و عوایدی را که احتمالاً به دست می‌آید، در فرایند تولید و رویج آثار فاخر فرهنگی بازهزینه می‌کنیم. به این موضوع، در طرح مصوب و تمامی قراردادها تصریح شده است.

۹. بزرگ‌ترین معضل امروز ما در حوزه کتاب و کتاب‌خوانی، نبودن آثار فاخر و مناسب نیست؛ بلکه ضعیف بودن فرهنگ مطالعه در این اقشار جامعه به‌ویژه خانواده‌هاست. پیکان تمامی فعالیت‌هایمان تنها به این سمت نشانه می‌رود که این آثار خوانده شوند و تراز مهارتی خانواده‌ها را در زندگی افزایش دهند. به همین منظور، طرح «مطالعه آثار» با توجه به راهبردهای عملی در بستر خانواده، تهیه شده و در حال پیگیری است.

۱۰. توجه داریم که بی‌اعتنایی به ابزارهای غیرکتابی، راهبرد درستی نیست: تولید کتاب‌های صوتی، محصولات تصویری، نرم‌افزارهای رایانه‌ای و تلفن همراه، حضور در شبکه‌های مجازی و اینترنتی، ترجمه آثار و... نیز مدنظر خواهد بود.

۱۱. دانش‌پژوهان و دانشجویان، نظارت مستمر و ارزیابی همه‌جانبه نیاز است. از اهداف انتهای این طرح، بازخوردگیری و اصلاح مناسب و به‌موقع مشکلات احتمالی در مسیر کار خواهد بود.

۱۲. طرح‌ها و برنامه‌ها، موفق دیگر فعالان در این عرصه‌ها را برای الگوگیری و مقایسه، رصد کرده می‌کنیم. خود نیز یافته‌ها و پرساخته‌هایمان را حاضریم به‌رایگان پیشکش کنیم. همان‌طور که این کارانه‌ها را به‌دوستان و همکاران خود در بینش‌ها و دانش‌ها، بتوانیم با موبایل، تبلت، لپ‌تاپ، و... خیراندیشان فرهنگی را امتقاع کنیم که پایه این عرصه بگذارند.

آنچه خواندید، همه حرف‌هایی نبود که گفتنی بود؛ به قدر دقیقه‌های چندین سال، حرف و تجربه و خاطره و نکته هست؛ اما اینجا و نشاید که سخن آغازین را به‌درازا بکشیم. فقط اینکه حساسیت موضوع و دغدغه‌های خواننده، به ما انگیزه می‌دهد که بارها و بارها درون مایه، قالب، مراحل تولید و توزیع را بازبینی کنیم تا اثری فاخر و ارزشمند را تقدیم نگاه و نگرش بلند شما گرامی‌ها کنیم و مشتاقانه منتظریم تا با دریافت دیدگاه‌های شما سروران عزیز، آفرینش و توسعه آن را برآستان جانانی سرسپاس فرود می‌آوریم که توفیق، رفیق طریقمان کرد تا mehr@mehrestan.ir بیش از پیش مرهون مهربانی‌هایتان گردیم.

برآستان جانانی سرسپاس فرود می‌آوریم که توفیق، رفیق طریقمان کرد تا

دورهٔ امانت داده شده در مزرعهٔ دنیا را به خوشه چینی از خرمن ارباب و اصحاب فرهنگ و اندیشه بگذرانیم و آنگاه بالطفی دوچندان، ما را و امدا ر فضل بی کرانش کرد تا در طرح پربرکت «مهرستان» بتوانیم بابت تولید و ترویج محصولات فرهنگی و تربیتی، مدال افتخار بر گردن بیاویزیم. آری، «تربیت و تعلیم» هدف اصلی آمدن پیامبران و جان مایه کتاب های آسمانی بوده است: «يَرْكَبُهُمْ وَيَعْلَمُهُمْ» و ما ندیدیم که رانندگی و نفس کشیدن در این وادی مفتخریم. از تک به تک سروران ارج نهادن که ضروری کردند و گام به گام مسیر را هم شانه ما شدند، به رسم ادب، خانه سپاسگزاریم.

عیشتان مدام، ایام به کام، عزت مستدام

مرکز احیاء اندیشه و سیره علوی

ریس مای غازین	۱۷
با جای شکفتار	۱۸
بخش اول: چگونه تربیت و تربیت دست برداریم؟	۲۵
گفتار نخست: تدبیر (توجه) در برابر تزکیه (توسعه)!	۲۷
(چگونه توطئه نکنیم)	۲۷
گفتار دوم: تربیت به مثابه توسعه	۶۲
(چگونه تغییر ندهیم)	۶۲
گفتار سوم: دانش قلبی خاسگاه تربیت دینی	۹۷
(چگونه نیاموزیم)	۹۷
گفتار چهارم: بازجست عزت نفس در «ن»	۱۲۷
(چگونه اعتماد به نفس نداشته باشیم)	۱۲۷
گفتار پنجم: ایجاد تحوّل، مانع تحوّل است!	۱۳۸
(چگونه تحوّل ایجاد نکنیم)	۱۳۸
گفتار ششم: یادگیری «پدیدار شونده» در برابر یادگیری «بازتابنده»	۱۵۴
(چگونه باز تولید نکنیم)	۱۵۴
گفتار هفتم: بازی و فراغت به مثابه عبادت!	۱۸۹
(چگونه جدی و رسمی نباشیم)	۱۸۹
گفتار هشتم: آسیب شناسی تربیت	۲۱۵
(چگونه آسیب نرسانیم)	۲۱۵
گفتار نهم: حس دینی به سبک کودکی	۲۴۶
(چگونه کودکان را بی دین نکنیم)	۲۴۶

بخش دوم / تربیت پرهیز به جای تربیت تجویز	۲۸۱
گفتار دهم: غایت تربیت کردن، تربیت نکردن است!	۲۸۳
گفتار یازدهم: غایت فزونی و پیشرفت، کاستن و بازگشتن است!	۲۹۱
(آموزش و پرورش کاهشی و سلبی به جای افزایشی و ایجابی)	۲۹۱
گفتار دوازدهم: غایت هدفمندی در تربیت، هدف زدایی از تربیت است!	۲۹۸
(آموزش و پرورش نکوینی به جای تدوینی!)	۲۹۸
گفتار سیزدهم: غایت تشویق، تنبیه است!	۳۰۴
(آموزش و پرورش آزاد از تشویق و تنبیه)	۳۰۴
گفتار چهاردهم: غایت بزرگ شدن، کودک شدن است!	۳۰۹
(آموزش و پرورش بازگشت کننده به جای پیش رونده)	۳۲۱
گفتار پانزدهم: غایت رازآموزی، رازپوشی است!	۳۲۶
(آموزش و پرورش مان ساز به جای آشکار ساز)	۳۲۶
گفتار شانزدهم: غایت آگاهی غفلت است!	۳۴۸
(آموزش و پرورش می کنند به جای پرکننده)	۳۴۸
گفتار هفدهم: غایت مثبت، منفی است!	۳۶۰
(منفی گرایی مثبت به جای مثبت گرایی منفی!)	۳۶۰
گزین های فرجامین	۳۸۴
کتابنامه	۳۸۶